

AHMED PAŞA, Dukakinzâde
(bk. DUKAKİNZÂDE AHMED PAŞA).

AHMED PAŞA, Gedik
(bk. GEDİK AHMED PAŞA).

AHMED PAŞA, Hâfız
(bk. HÂFİZ AHMED PAŞA).

AHMED PAŞA, Hain
(ö. 930/1524)

Kanûnî Sultan Süleyman devri
Osmanlı veziri ve Mısır valisi.

I. Selim zamanında iç oğlanı olarak saraya alındı; önce *mîrâhur**-ı evvel oldu. 1516-1517'de Memlûkler'e karşı yapılan savaşlara katıldı; 1519'da Rumeli beylerbeyliğine yükseldi. Kanûnî Sultan Süleyman'la Belgrad Seferi'ne katıldı ve Bögürdelen'in alınmasında (8 Temmuz 1521) önemli rol oynadı. Belgrad kuşatmasındaki hizmetlerine mükâfat olarak kendisine vezirlik verildi. Rodos Seferi'ne önce üçüncü vezir olarak katıldı, çok geçmeden de padişahın emriyle bu seferin serdarlığına getirildi. Rumca bildiği için Saint-Jean şövalyeleri ile Ro-

dos Kalesi'nin teslim şartlarını bizzat görüştüğü nakledilir.

Haris bir kimse olan Ahmed Paşa'nın asıl emeli veziriâzam olmaktı. Nitekim Pîrî Mehmed Paşa'nın görevden alınmasında rolü oldu. Fakat teâmüle aykırı olarak bu makama Has Odabaşı İbrâhim'in getirilmesiyle büyük bir hayal kırıklığına uğradı ve Mısır valiliğine tayinini istedi (19 Ağustos 1523). O sırada Mısır büyük bir karışıklık içindeydi. Ahmed Paşa gayri memnunları yatıştırdı ve Yavuz Sultan Selim zamanında Mısır beylerbeyliğine getirilen Hayr (Hayri) Bey'in ölümünden sonra büyük bir anarşi içinde bulunan bedevî reislerin aralarını bularak ileriye dönük emellerini gerçekleştirmek amacıyla çevresini güçlendirdi. Onun ihanet hazırlıkları içinde olduğunu haber alan Veziriâzam Makbûl İbrâhim Paşa, padişaha tesir ederek Kara Mûsâ'nın Mısır valisi olmasını sağladı. Kara Mûsâ aynı zamanda Ahmed Paşa'yı öldürmekle de görevlendirilmişti. Bunu öğrenen Ahmed Paşa, "el-Melikü'l-mansûr Sultan Ahmed" unvanını alarak bağımsızlığını ilâna karar verdi (Ocak 1524). Önce Kara Mûsâ'yı öldürttü, sonra Kahire Kalesi'ndeki yenicileri imha ederek kaleyi ele geçirdi; hatta hıristiyan kuvvetlerle birleşmekten bile çekinmedi. Kanûnî Sultan Süleyman Mısır meselesini kökünden halletmek üzere Ayas Paşa kumandasında bir ordu gönderdi. Ayrıca Ahmed Paşa'nın birlikleri de ona karşı gizlice ayaklanmaya kışkırtıldı. Sonunda, kumandanlarından biri olan ve kendisine vezir seçtiği Kadızâde Mehmed Bey, onu hamamda yıkanırken öldürmeye teşebbüs etti. Ancak Ahmed Paşa yaralı olarak Benî Bekr aşiretine sığındı ise de onlar tarafından yakalanıp kafası kesildi. Sultan sıfatını kullanıp adına para bastırma ve hutbe okutma cüretini gösteren Ahmed Paşa, Osmanlı tarihlerinde "hain" sıfatıyla anılmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Celâlzâde, *Tabakâtü'l-memâlik* (nşr. P. Kap-pert), Wiesbaden 1981, s. 111^b-115^b; Feridun Ahmed Bey, *Münşeât*, İstanbul 1274-75, s. 507-540; Hammer (Atâ Bey), V, 15-52; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, II, 311, 314, 318-320; Cl. Huart, "Ahmed Paşa", *IA*, I, 192-193; Halil İnalçık, "Ahmad Pasha Khā'in", *EI²* (Fr.), I, 302; *TA*, I, 264.

ABDÜLKADİR ÖZCAN

AHMED PAŞA, Hersekzâde
(bk. HERSEKZÂDE AHMED PAŞA).

AHMED PAŞA, Hezarpâre
(bk. HEZARPÂRE AHMED PAŞA).

AHMED PAŞA, Humbaracı
(bk. HUMBARACI AHMED PAŞA).

AHMED PAŞA, Kara
(bk. KARA AHMED PAŞA).

AHMED PAŞA, Küçük
(ö. 1046/1636)

Osmanlı veziri ve kumandanı.

Doğum tarihi belli değildir. Asker olarak yetişti ve mesleğinde hızla yükseldi. IV. Murad zamanında devletin yeniden toparlanmasında ve ülke içinde asayişin sağlanmasında önemli rol oynadı. 1623'te Hâfız Ahmed Paşa kumandasında yapılan İran seferinde öncü kumandanlığı yaptı. 1627'de Sivas, 1629'da Şam, ertesi yıl da Anadolu beylerbeyliğine getirildi ve bu eyalette baş gösteren İlyas Paşa ayaklanmasını bastırmakla görevlendirildi. 1632 yılında âsiyi yakalayıp İstanbul'a gönderdi. Aynı yıl Dürzî ayaklanmalarını bastırmak için tekrar Şam valiliğine tayin edildi. Yıllardır devlet başına belâ olan ve müstakil bir devlet kurmak isteyen Ma'noğlu Fahreddin'in isyanına son verdi. Böylece Lübnan'da asayiş sağladı. Bu çok önemli hizmetlerine mükâfat olarak üç tuğlu vezirliğe yükseltildi ve IV. Murad Fahreddin'in mallarının tamamını kendisine bağışladı. 1635'te Erzurum beylerbeyi oldu ve IV. Murad'ın Revan Seferi'ne katıldı. Padişah tarafından, bir süreden beri İran'ın tehdidi altında bulunan Musul'un müdafaası ile görevlendirildi. Ancak bu vazifede fazla kalamadı, İranlılar'la yapılan savaşta Erdelân'da şehid oldu.

Kısa boylu ve küçük yapılı olduğu için "küçük" sıfatıyla anılan Ahmed Paşa, elde ettiği serveti Haremeyn hizmetinde ve Şam'ın güneyinde hac yolu üzerinde yaptırdığı tekkede kullanılmak üzere kurduğu vakfa tahsis etmiştir. Bugün Assâlî Camii adıyla bilinen bu tekke, XVII. yüzyılda Şam'da yaptırılmış dikkate değer sanat eserleri arasında yer almaktadır. Ahmed Paşa'nın mezarı da bu tekkenin haziresindedir.

Hain Ahmed Paşa'nın ölümünü tasvir eden minyatür
(*Süleymannâme*, TSMK, Hazine, nr. 1517, vr. 170^b)

